

EDUSKUNNAN VASTAUS 149/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain muuttamisesta (HE 132/2012 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 19/2012 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) 6 §:n 1 momentin 5 kohta, 29 §:n 4 momentti sekä 52 ja 53 §,

muutetaan 2—4 §, 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 4 momentti, 13 §:n otsikko ja 4 momentti, 16 §:n 1 momentti, 21 ja 23 §, 24 §:n 1 momentti, 25 ja 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 §:n 3 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31 §, 32 §:n 1 ja 2 momentti, 38, 39 ja 41 §, 42 §:n otsikko ja 1 momentin 1 kohta, 44 §, 46 §:n otsikko ja 1 momentti, 47 §:n 2 momentti, 48 §:n 4 momentti ja 49—51 § sekä

lisätään 6 §:ään uusi 5 momentti, 9 §:ään uusi 8 momentti, lakiin uusi 9 a §, 12 §:ään uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, lakiin uusi 12 a, 12 b, 21 a ja 25 a §, 34 §:ään uusi 3 momentti, 42 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 47 a ja 47 b § ja 48 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rataverkolla liikenneturvallisuustehtävissä toimiviin ja tehtäviin hakeutuviin sekä turvalaitteiden asennus- ja huoltotehtävissä tai turvamiehenä toimiviin.

Lakia ei sovelleta:

1) sellaiseen raiteeseen, jolta ei ole liikennöintiyhteyttä tässä laissa tarkoitettuun rata-

verkkoon tai jolta ei liikennöidä rataverkolle tai jolle ei liikennöidä rataverkolta;

2) sellaiseen yksityisessä omistuksessa olevaan rataverkkoon, jota rataverkon omistaja käyttää yksinomaan omassa tavaraliikenteessään;

3) radan osilla, jotka on suljettu muulta rautatieliikenteeltä rautatiejärjestelmän kunnossapitoa, uusimista tai parantamista varten;

4) metro- ja raitiovaunuliikenteeseen eikä muuhun kevyen raideliikenteen järjestelmään;

5) liikenneturvallisuustehtäviä Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä Suomen valtion raja-alueella ja rautatieraja-asemilla hoitavaan Venäjälle sijoittuneen rautatieyrityksen henkilöstöön.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rautatiejärjestelmällä* rataverkkoa, rataverkolla käytettävää liikkuvaa kalustoa sekä niiden muodostaman järjestelmän toimintaa ja hallinnointia;

2) *rataverkolla* Liikenneviraston hallinnoimaa valtion rataverkkoa ja lain soveltamisalan piiriin kuuluvaa 4 kohdassa tarkoitettua yksityisraidetta;

3) *rataverkon haltijalla* Liikennevirastoa ja tämän lain soveltamisalaan kuuluvan yksityisraiteen haltijaa;

4) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Liikenneviraston hallinnoimaa raidetta, jolta liikennöidään valtion rataverkolle tai toiselle yksityisraiteelle tai jolle liikennöidään valtion rataverkolta tai toiselta yksityisraiteelta;

5) *rautatieliikenteen harjoittamisella* rautatieyrityksen liikennöintiä, radan kunnossapitoon liittyvää liikennöintiä, museoliikenteen harjoittajan liikennöintiä, muuna kuin päätoimenaan liikennöintiä harjoittavan yrityksen tai yhteisön liikennöintiä ja rataverkon haltijan liikennöintiä rataverkolla;

6) *radan kunnossapitoa harjoittavalla yrityksellä* yritystä, joka tekee rataverkolla radan rakennus- ja kunnossapitotöitä ja harjoittaa siihen liittyvää liikennöintiä rataverkolla;

7) *liikenneturvallisuustehtävällä* rautatiejärjestelmässä suoritettavaa tehtävää, joka vaikuttaa välittömästi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen;

8) *turvamiehellä* henkilöä, joka varoittaa radalla työskenteleviä saapuvasta liikkuvasta kalustosta;

9) *rautatieyrityksellä* julkista tai yksityisoikeudellista yhtiötä tai muuta yhteisöä, joka Euroopan talousalueella myönnetyn toimiluvan nojalla päätoimenaan harjoittaa rautateiden henkilö- tai tavaraliikennettä ja joka on velvollinen huolehtimaan vetopalveluista, sekä yksinomaan vetopalveluja tarjoavaa yritystä;

10) *museoliikenteellä* museokalustolla rataverkolla harjoitettavaa laajuudeltaan vähäistä liikennöintiä, jota harjoittava yhteisö ei tavoittele toiminnallaan liiketaloudellista voittoa;

11) *toiminnanharjoittajalla* rautatieyritystä, rataverkon haltijaa, museoliikennettä harjoittavaa yritystä tai yhteisöä, radan kunnossapitoa harjoittavaa yritystä ja muuna kuin päätoimenaan liikennöivää yritystä tai yhteisöä;

12) *liikkuvalla kalustolla* henkilö- tai tavara-liikenteessä sekä vaihtotyöliikenteessä käytettävää veturia, henkilöliikenteeseen tarkoitettua moottorijunaa ja rataverkon kunnossapitoon tarkoitettua kiskoilla liikkuvaa kalustoa;

13) *liikkuvan kaluston kuljettajalla* veturinkuljettajaa ja muuta liikkuvan kaluston kuljettajaa, jolla tämän lain perusteella on kyky ja lupa kuljettaa itsenäisesti, vastuullisesti ja turvallisesti liikkuvaa kalustoa rautatieliikenteessä;

14) *veturinkuljettajadirektiivillä* vetureita ja junia rautateillä yhteisössä ajavien veturinkuljettajien hyväksymisestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2007/59/EY.

4 §

Toiminnanharjoittajan vastuu

Toiminnanharjoittaja vastaa toiminnassaan siitä, että sen palveluksessa tai toiminnassa mukana olevat:

1) liikenneturvallisuustehtäviä hoitavat täytävät tässä laissa tarkoitetut kelpoisuusvaatimukset; ja

2) turvamiesten ja turvalaitteiden asennus- ja huoltotehtäviä hoitavien terveydentila täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset.

6 §

Kelpoisuusvaatimukset

Suomen ja Ruotsin välisessä rautatieyhdysliikenteessä Suomen valtion raja-alueella ja rautatieraja-asemilla liikenneturvallisuustehtäviä hoitavan Ruotsiin sijoittuneen rautatieliikenteen harjoittajan liikenneturvallisuustehtäviä hoitavan henkilöstön Ruotsissa myönnetty kelpoisuus on voimassa sellaisenaan Suomessa.

päättynyt ja hän on ylläpitänyt pätevyyttään 12 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Toiminnanharjoittajan on annettava kuljettajalle lisätodistuksen oikeaksi todistettu jäljennös.

9 §

Lupakirjan pitäminen voimassa

Lupakirja on voimassa kymmenen vuotta sen myöntämisestä tai enintään siihen saakka, kun lupakirjan haltija täyttää 68 vuotta, jos sen haltija osallistuu kertauskoulutukseen ja hoitaa tehtäväkohtaisen pätevyytensä mukaisia 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäväkokonaisuuksia yhteensä vähintään 100 tuntia kunakin kalenterivuonna.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä kertauskoulutuksen sisällöstä ja kestosta.

9 a §

Lupakirjan voimassaolon uudistaminen

Jos liikkuvan kaluston kuljettamiseen koulutuksen saaneen lupakirja ei ole voimassa 9 §:ssä säädetyn vuoksi, hänen on suoritettava hyväksytysti kertauskoulutuksen lisäksi käytännön osaamista osoittava koe liikkuvan kaluston kuljettajan kelpoisuuden uudistamiseksi.

12 §

Lisätodistus

Lisätodistus kuuluu sen myöntäneelle toiminnanharjoittajalle. Se on voimassa toistaiseksi siihen saakka, kun lisätodistuksen haltija täyttää 68 vuotta, jos hänen palvelussuhteensa ei ole

Toiminnanharjoittajan päätökseen, jolla hakemus lisätodistuksen saamiseksi on hylätty tai lisätodistus on peruutettu, voidaan hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

12 a §

Lisätodistuksen pitäminen voimassa

Toiminnanharjoittajalla on oltava käytössä turvallisuusjohtamisjärjestelmässä kuvattava koulutusmenettely, jolla varmistetaan liikkuvan kaluston kuljettajien pätevyyden ylläpitäminen. Lisäksi toiminnanharjoittajan on järjestettävä lisätodistuksen saaneelle kuljettajalle lisätodistuksen voimassa pitämiseksi 12 §:n 3 momentin mukaisia kokeita tai ohjattava kuljettaja tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun muun kokeita järjestävän toimijan koetilaisuuksiin.

Kokeita voi järjestää toiminnanharjoittajan lisäksi 23 §:ssä tarkoitettu oppilaitos ja Liikenteen turvallisuusviraston tehtävään hyväksymä rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen perehtynyt henkilö. Toiminnanharjoittaja voi tehdä yhteistyötä 23 §:ssä tarkoitetun oppilaitoksen kanssa tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun koulutusmenettelyn järjestämisessä.

Kuljettajan on lisätodistuksen voimassa pitämiseksi suoritettava hyväksytysti 12 §:n 3 momentin mukainen koe:

1) kuljettajan kulloiseenkin toimenkuvaan kuuluvan lisätodistuksessa määritellyn liikkuvan kaluston kuljettamisen tuntemusta koskeva koe vähintään joka kolmas vuosi;

2) kuljettajan kulloiseenkin toimenkuvaan liittyvän lisätodistuksessa määritellyn rataverkon tuntemusta koskeva koe vähintään joka kolmas vuosi ja aina, kun kuljettaja on ollut poissa lisätodistuksessa tarkoitetuista tehtävistä vähintään vuoden ajan;

3) kuljettajan kulloiseenkin toimenkuvaan liittyviltä osin toiminnanharjoittajan turvallisuusjohtamisjärjestelmän tuntemusta koskeva koe vähintään joka kolmas vuosi.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettusta koulutusmenettelystä ja 3 momentissa tarkoitetuista kokeista.

12 b §

Lisätodistuksen voimassaolon uudistaminen

Jos henkilöllä on lupakirja liikkuvan kaluston kuljettamiseen, mutta hänen lisätodistuksensa ei ole voimassa 12 a §:n 3 momentissa säädetyn vuoksi, hänen on suoritettava hyväksytysti 12 a §:ssä tarkoitettut kokeet voidakseen jälleen toimia liikkuvan kaluston kuljettajan tehtävässä.

13 §

Lisätodistuksen peruuttaminen ja liikkuvan kaluston kuljettamisen kieltäminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää liikkuvan kaluston kuljettajaa toimimasta rataverkolla, jos kuljettaja aiheuttaa vakavan uhkan rautatiejärjestelmän turvallisuudelle.

16 §

Kelpoisuuskirjan pitäminen voimassa

Kelpoisuuskirja on voimassa toistaiseksi siihen saakka, kun kelpoisuuskirjan haltija täyttää 68 vuotta, jos sen haltija osallistuu kertauskoulutukseen ja hoitaa tehtäväkohtaisen pätevyytensä mukaisia 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäväkokonaisuuksia yhteensä vähintään 100 tuntia kunakin kalenterivuonna.

21 §

Psykologinen soveltuvuus

Liikenneturvallisuustehtävää saa hoitaa vain henkilö, jolla on tehtävän turvallisessa hoitamisessa vaadittavat psykologiset valmiudet ja soveltuvuus tehtävän hoitamiseen. Henkilön on oltava psykologisilta ominaisuuksiltaan, käyttäytymiseltään ja persoonallisuudeltaan soveltuva hoitamaansa liikenneturvallisuustehtävään. Henkilö, jolla on todettu toiminnallisessa soveltuvuudessa tai muissa psykologisissa ominaisuuksissa sellaisia ammattiin liittyviä psykologisia puutteita, jotka saattavat haitata tehtävän turvallista hoitamista, ei saa hoitaa liikenneturvallisuustehtävää.

Toiminnanharjoittajan on varmistettava, että 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu psykologi tekee liikenneturvallisuustehtävässä aloittavalle psykologisen henkilöarvioinnin sen varmistamiseksi, että tällä on riittävät psykologiset valmiudet ja soveltuvuus tehtävään. Arviointia ei kuitenkaan tehdä ratatyön liikenneturvallisuudesta vastaavalle.

Psykologinen henkilöarviointi on tehtävä aina myös, jos 31 §:n 1 momentissa tarkoitettun työterveyshuollon ammattihenkilön arvion perusteella on syytä epäillä, että liikenneturvallisuus vaarantuu, koska liikenneturvallisuustehtävässä toimivalla ei enää ole psykologisia valmiuksia tehtäviensä hoitamiseksi.

Psykologi antaa psykologisen henkilöarvioinnin perusteella kirjallisen lausunnon henkilön psykologisesta soveltuvuudesta liikenneturvallisuustehtävään.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset liikenneturvallisuustehtävää hoitavalta vaadittavista psykologisista ominaisuuksista ja soveltuvuudesta sekä psykologisen henkilöarvioinnin tekemisestä. Lisäksi virasto antaa määräykset henkilöarvioinnin uusimisesta tarvittaessa.

21 a §

Psykologin perehdyttäminen

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava psykologin perehdyttämisestä liikenneturvallisuustehtäviin, näiden tehtävien työympäristöön sekä siinä oleviin liikenneturvallisuusriskeihin.

23 §

Oppilaitokset

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi 25 §:n 1 momentissa tarkoitettua koulutusta järjestävät oppilaitokset. Hyväksymisen edellytyksenä on, että oppilaitoksen henkilöstöllä on koulutustehtävässä tarvittava rautatiejärjestelmän hyvä ammatillinen osaaminen. Oppilaitos voidaan hyväksyä antamaan yhden tai useamman koulutusohjelman mukaista koulutusta. Jos oppilaitos kuuluu toiminnanharjoittajan organisaatioon, toiminnanharjoittaja vastaa, että oppilaitos täyttää laissa säädettyt vaatimukset.

Jos oppilaitoksen antaman koulutuksen laajuus muuttuu oleellisesti, sen on pyydettävä Liikenteen turvallisuusvirastolta uutta hyväksyntää. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarkistaa oppilaitoksen hyväksynnän, jos liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien kelpoisuusvaatimuksia tai oppilaitoksen hyväksymiselle säädettyjä vaatimuksia muutetaan olennaisesti.

Oppilaitoksen on annettava koulutusohjelman mukaista koulutusta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla kaikille liikenneturvallisuustehtäviä hoitaville ja näihin tehtäviin hakeutuville. Jos oppilaitos kuuluu toiminnanharjoittajan organisaatioon, sen tarjoamaan koulutukseen on päästävä samoin edellytyksin siitä riippumatta, kouluttaako oppilaitos toiminnanharjoittajan omaa henkilöstöä vai muita koulutusta tarvitsevia henkilöitä. Oppilaitoksen on huolehdittava siitä, että sillä on käytettävissään koulutuksen järjestämistä varten tarvittava opetushenkilöstö ja muut toimintaedellytykset.

Hyväksytyjen oppilaitosten luetteloinnista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Tar-

kemmat säännökset oppilaitokselle asetettavista vaatimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Opetushenkilöstö ja opetusvälineet

Sen lisäksi, mitä 23 §:n 1 momentissa säädetään, oppilaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että sillä on toiminnan laajuuteen nähden riittävä opetushenkilöstö sekä asianmukaiset opetusvälineet ja toimitilat sekä opetuksesta vastaava henkilö, joka vastaa, ohjaa, valvoo ja kehittää koulutusta ja toimii muutoinkin tosiasiallisesti tehtävässä.

25 §

Koulutusohjelmat ja koulutuksen järjestäminen

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy oppilaitoksen hakemuksesta liikenneturvallisuustehtävien tehtäväkohtaiset koulutusohjelmat. Koulutusohjelmaan on sisällytettävä opetusta ainakin rautatiejärjestelmän perustiedoista, tehtävissä sovellettavista säännöksistä ja määräyksistä sekä työnopastusta koulutusohjelman mukaisissa tehtävissä. Oppilaitos vastaa, että koulutus annetaan koulutusohjelman mukaisesti ja että se on asianmukaista.

Työnopastuksesta voi kuljettajakoulutusta järjestettäessä huolehtia myös rautatieliikenteen harjoittaja, jos oppilaitoksella ei ole tarvittavia toimintaedellytyksiä antaa työnopastusta liikkuvan kaluston kuljettamiseen. Oppilaitos kuitenkin vastaa työnopastuksen sisällöstä ja siitä, että työnopastus järjestetään koulutusohjelman mukaisesti.

Havaittuaan puutteellisuuksia hyväksymässään koulutusohjelmassa Liikenteen turvallisuusviraston on varattava oppilaitokselle tilaisuus korjata puutteellisuus kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos puutteellisuus on olennainen, eikä sitä ole määräajassa korjattu, virasto voi peruuttaa koulutusohjelman hyväksynnän.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä koulutusohjelmien sisällöstä ja koulutusmenetelmistä.

25 a §

*Rautatieyrityksen määrääminen antamaan
työnopestusta*

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä rautatieyrityksen tarjoamaan työnopestusta liikkuvan kaluston kuljettamiseen sellaisille yhtiöille tai muille yhteisöille, joiden tarkoituksena on aloittaa rautatieliikenteen harjoittaminen, jos työnopestukselle ei ole muutoin toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja. Velvollisuus tarjota työnopestusta voidaan määrätä, jos rautatieyritys harjoittaa vastaavanlaista liikennöintiä kuin työnopestusta pyytävä yhtiö tai muu yhteisö aikoo harjoittaa.

Määrätessään rautatieyrityksen tarjoamaan työnopestusta viraston on otettava huomioon, että rautatieyrityksellä on riittävät toimintaedellytykset tehtävää varten ja ettei työnopeustukoh-
tuuttomasti rajoita rautatieyrityksen omaa työnopestusta.

Työnopestusta tarjoava rautatieyritys päättää työnopestuksen käytännön järjestelyistä yhdessä oppilaitoksen kanssa. Sille on suoritettava työnopestuksesta kohtuullinen korvaus ottaen huomioon opastuksesta aiheutuneet kustannukset ja kohtuullinen tuotto. Korvauksesta vastaa työnopestusta pyytävä yhtiö tai yhteisö. Korvauksen on oltava tasapuolinen kaikille tässä momentissa tarkoitetuille työnopestusta saaville yhtiöille ja muille yhteisöille. Työnopestusta tarjoava rautatieyritys voi vaatia palvelua pyytävältä yhtiöltä tai yhteisöltä ennakkomaksun työnopestuksesta tai vakuuden maksun suorittamisesta.

27 §

Liikkuvan kaluston kuljettajan tutkinnon vastaanottajan hyväksyminen

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta liikkuvan kaluston kuljettajan lu-

pakirjaan ja lisätodistukseen oikeuttavan tutkinnon vastaanottajat. Hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija on perehtynyt erityisesti vastaanottamansa tutkinnon aihepiiriin ja hänellä on riittävää käytännön kokemusta siitä.

Tutkintojen vastaanottajat hyväksytään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tutkinnon vastaanottajan on toteutettava tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla liikkuvan kaluston kuljettajan koulutukseen liittyvät lupakirjaan ja lisätodistukseen oikeuttavat tutkinnot. Tutkinnon vastaanottajan on hyväksymisen yhteydessä annettava tätä koskeva vakuutus.

Tutkinnon vastaanottajilta edellytettävistä tiedoista, taidoista, alan tuntemuksesta ja pätevyyden ylläpitämisestä sekä tutkinnon vastaanottajien luetteloinnista ja vastaanotto-oikeuden voimassaolosta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Kertauskouluttajan hyväksyminen

Kertauskouluttajalta edellytettävistä tiedoista, taidoista ja alan tuntemuksesta sekä pätevyyden ylläpitämisestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Hyväksynnän peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkintojen vastaanottajan hyväksynnän, jos tutkinnon vastaanottaja ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä taikka toimii vakavasti vastoin hänelle asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia eikä tutkinnon vastaanottaja ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään. Ennen hyväksynnän peruuttamista Liikenteen turvallisuusviraston on kuuluttava tutkinnon vastaanottajaa.

30 §

Rautatiealan asiantuntijalääkäri

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi asiantuntijalääkäriin 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien terveydentilan ja liikennekelpoisuuden arviointia varten. Lääkäriltä vaaditaan, että:

- 1) hän on terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain (559/1994) mukaisesti laillistettu ammattihenkilö;
- 2) hän on perehtynyt liikennelääketieteeseen;
- 3) hän tuntee rautateiden liikenneturvallisuustehtävissä toimiville asetetut terveydentilaa koskevat vaatimukset hyvin;
- 4) hänellä on käytännön kokemusta alan työpaikkaselvitysten tekemisestä; ja
- 5) hänellä on todistus säännöllisestä osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

31 §

Rautatieliikenteen työterveyshuollon ammattihenkilö

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi työterveyshuoltolaissa tarkoitetun työterveyshuollon ammattihenkilön tämän lain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien henkilöiden terveystarkastusten tekemistä varten. Ammattihenkilöltä vaaditaan, että:

- 1) hän on terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain mukaisesti laillistettu ammattihenkilö;
- 2) hän tuntee rautateiden liikenneturvallisuustehtävissä toimiville asetetut terveydentilaa koskevat vaatimukset riittävän hyvin;
- 3) hänellä on käytännön kokemusta alan työpaikkaselvitysten tekemisestä; ja
- 4) hänellä on todistus osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä pysyy voimassa edellyttäen, että työterveyshuol-

lon ammattihenkilö osallistuu säännöllisesti täydennyskoulutukseen.

Työterveyshuollon ammattihenkilöltä vaadittavasta pätevyydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Työterveyshuollon ammattihenkilön täydennyskoulutuksen kestosta ja sisällöstä sekä siitä, kuinka usein hänen on osallistuttava täydennyskoulutukseen, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Rautatieliikenteen asiantuntijapsykologi

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi rautatieliikenteen asiantuntijapsykologin, jolla on oikeus tehdä liikenneturvallisuustehtävissä toimivien psykologinen henkilöarviointi.

Rautatieliikenteen asiantuntijapsykologilta vaaditaan, että:

- 1) hän on terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain mukaisesti laillistettu ammattihenkilö;
- 2) hänellä on hyvä työ- ja organisaatiopsykologian ja psykologisen henkilöarvioinnin tuntemus;
- 3) hän on perehtynyt liikenneturvallisuustehtävissä toimivilta vaadittavien psykologisten ominaisuuksien arviointiin;
- 4) hänellä on käytännön kokemusta psykologisten ominaisuuksien arvioinnista; ja
- 5) hänellä on todistus osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

34 §

Erivapauden myöntäminen

Erivapaus terveydentilaa koskevista vaatimuksista lakkaa, jos:

- 1) rautatiealan asiantuntijalääkäri toteaa 20 §:n 3 momentin nojalla antamassaan lausunnossa, että tehtävää hoitavan terveydentilassa erivapauden perusteena ollut puute on poistunut;

2) rautatiealan asiantuntijalääkäri toteaa 20 §:n 3 momentin nojalla antamassaan lausunnossa, että tehtävää hoitava henkilö ei enää kykene terveydentilansa vuoksi hoitamaan 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä;

3) Liikenteen turvallisuusvirastolle tehdyn ilmoituksen mukaan henkilö ei erivapauden saatuaan ole enää vuoteen työskennellyt 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä;

4) Liikenteen turvallisuusvirastolle tehdyn ilmoituksen mukaan henkilö ei enää toimi siinä toimintaympäristössä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä, joihin erivapaus on myönnetty.

38 §

Rekisteröidyt

Kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa tietoja:

1) henkilöstä, joka on hakenut Liikenteen turvallisuusvirastolta lupakirjaa liikkuvan kaluston kuljettamiseen tai kelpoisuuskirjaa muussa rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävässä toimimiseen;

2) henkilöstä, joka on hakenut Liikenteen turvallisuusvirastolta 34 §:n mukaista erivapautta;

3) lupakirjan tai kelpoisuuskirjan haltijasta, jonka rautatiealan asiantuntijalääkäri on 20 §:n 3 momentin nojalla antamassaan lausunnossa todennut terveydentilaltaan sopimattomaksi liikenneturvallisuustehtäviin;

4) lupakirjan tai kelpoisuuskirjan haltijasta, jonka rautatieliikenteen asiantuntijapsykologi on 21 §:n 4 momentin nojalla antamassaan lausunnossa todennut psykologisilta valmiuksiltaan soveltumattomaksi liikenneturvallisuustehtäviin;

5) lupakirjan tai kelpoisuuskirjan hakijasta ja haltijasta, joka on syylistynyt 41 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin rikoksiin;

6) 5 kohdassa tarkoitettuun henkilöstä, johon liittyen on käynnissä 41 §:n 1 momentissa tarkoitettua tekoa koskeva esitutkinta, syyteharkinta tai oikeudenkäynti.

39 §

Kelpoisuusrekisteriin tallennettavat tiedot

Kelpoisuusrekisteriin merkitään tarpeelliset tiedot liikenneturvallisuustehtävissä toimiville myönnettyistä lupakirjoista ja lisätodistuksista sekä kelpoisuuskirjoista. Kelpoisuusrekisteriin merkitään tarpeelliset tiedot myös 34 §:n mukaisista erivapauksista sekä rautatiealan asiantuntijalääkäriin 20 §:n 3 momentin ja rautatieliikenteen asiantuntijapsykologiin 21 §:n 4 momentin nojalla antamista lausunnoista. Kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa 38 §:ssä tarkoitettuun henkilöstä nimen, henkilötunnuksen sekä muut yksilölliset tiedot ja yhteystiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset veturinkuljettajadirektiivissä ja rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/57/EY nojalla annetuissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä tarkemmin määriteltyt tiedot sekä muut rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot. Kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa myös tarpeelliset 41 §:n 2 momentissa tarkoitettut lupakirjan ja kelpoisuuskirjan valmistamiseen ja toimittamiseen liittyvät tiedot.

Lupaa koskevaa päätöksentekoa ja valvontaa varten rekisteriin saa lisäksi tallentaa seuraavat arkaluonteiset tiedot:

1) terveystarkastuksia, psykologista soveltuvuutta ja terveydentilaa koskevat tarpeelliset tiedot;

2) 54 §:ssä ja rikoslain (39/1889) 23 luvun 1—8 ja 10 §:ssä tarkoitettuja rikoksia ja niitä koskevaa esitutkintaa, syyteharkintaa ja oikeudenkäyntiä koskevat tiedot, jos teolla on vaikutusta lupakirjan tai kelpoisuuskirjan myöntämiseen, uusimiseen tai peruuttamiseen, sekä rikoksista tuomittuja rangaistuksia ja muita seuraamuksia koskevat tiedot.

Kelpoisuusrekisteriin tallennettavista tässä pykälässä tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Rekisterinpitäjän oikeus saada tietoja

Liikenteen turvallisuusvirastolla on lupakirjan tai kelpoisuuskirjan myöntämisen, uusimisen ja peruuttamisen edellytysten arvioimiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada rikosrekisteristä, sakkorekisteristä, oikeushallinnon tietojärjestelmistä syyteharkinnassa olevista rikosasioista sekä esitutkintaviranomaisilta luvan hakijaa tai haltijaa koskeva tieto 54 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta ja rikoslain 23 luvun 1—8 ja 10 §:ssä tarkoitetuista rikoksista sekä niitä koskevasta käynnissä olevasta esitutkinnasta, syyteharkinnasta tai oikeudenkäynnistä samoin kuin mainituista teoista tuomituista rangaistuksista ja muista seuraamuksista.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada myös lupakirjan ja kelpoisuuskirjan valmistajalta rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia asiakirjan valmistamiseen ja toimittamiseen liittyviä tietoja.

Oppilaitoksen, kertauskouluttajan, liikkuvan kaluston kuljettajan tutkinnon vastaanottajan, 30 §:ssä tarkoitetun asiantuntijalääkärin ja 32 §:ssä tarkoitetun psykologin on salassapitosäännösten estämättä annettava kelpoisuusrekisteriä varten Liikenteen turvallisuusvirastolle tarpeelliset tiedot, kun henkilö on suorittanut hyväksytysti koulutuksen tai kokeen tai kun hänelle on tehty psykologinen henkilöarviointi, määrääkainen terveystarkastus tai muu hänen terveydentilastaan johtuva terveystarkastus. Tässä momentissa tarkoitettut tiedot voi antaa myös toiminnanharjoittaja.

Toiminnanharjoittajan on salassapitosäännösten estämättä annettava kelpoisuusrekisteriä varten palveluksessaan ja toiminnassaan mukana olevien liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien tunnistetiedot ja niissä tapahtuneet muutokset sekä tarpeelliset tiedot antamistaan lisätodistuksista.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen vastaanottajan on

esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

42 §

Tietojen poistaminen ja säilytysaika

Tiedot poistetaan kelpoisuusrekisteristä seuraavasti:

1) 41 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman;

Liikkuvan kaluston kuljettajan rekisteritiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, kun kuljettajan lupakirjan voimassaolo on päättynyt. Jos edellä tarkoitetun määräajan kuluessa aloitetaan kuljettajaa koskeva rautatielain (304/2011) 80 §:ssä tarkoitettu tutkinta, tietoja ei saa poistaa ennen kuin tutkinta on päättynyt. Mitä tässä momentissa säädetään liikkuvan kaluston kuljettajan lupakirjasta, sovelletaan muissa liikenneturvallisuustehtävissä toimiville myönnettävän kelpoisuuskirjan rekisteritietojen poistamiseen rekisteristä.

44 §

Tietojen luovuttaminen kelpoisuusrekisteristä

Kelpoisuusrekisteriin tallennettuja tietoja saa salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä luovuttaa suomalaisille toimivaltaisille viranomaisille ja muun jäsenvaltion rautatie- ja onnettomuustutkintaviranomaiselle sekä Euroopan rautatievirastolle, jos se on välttämätöntä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen taikka Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamiseksi. Sama oikeus tietojen saamiseen on toiminnanharjoittajalla silloin, kun tiedot koskevat toiminnanharjoittajan palveluksessa tai toiminnassa mukana olevaa. Rekisteröidyille tietoja luovutetaan siten kuin henkilötietolaissa säädetään.

Kelpoisuusrekisteriin tallennettuja tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa myös lupakirjan ja kelpoisuuskirjan valmistajalle, jos

se on asiakirjan valmistamisen tai toimittamisen vuoksi välttämätöntä.

Tietoa tämän pykälän mukaisesti pyytävän on pyydettävä tieto kirjallisesti tai sähköisesti ja perusteltava pyyntönsä. Liikenteen turvallisuusviraston on luovutettava pyydetty tiedot viipymättä. Viraston ja tietojen vastaanottajan on tietojen luovuttamisen yhteydessä huolehdittava asianmukaisesta tietojen suojauksesta.

10 luku

Lisätodistusrekisteri

46 §

Velvollisuus antaa tietoja lisätodistusrekisteriä varten

Oppilaitoksen, kertauskouluttajan ja liikku-
van kaluston kuljettajan tutkinnon vastaan-
ottajan on salassapitosäännösten estämättä an-
nettava lisätodistusrekisteriä varten tarpeelliset
tiedot liikkuvan kaluston kuljettajan suoritta-
masta koulutuksesta ja kokeesta.

47 §

*Lisätodistusrekisterin tietojen käyttäminen ja
säilytysaika*

Liikkuvan kaluston kuljettajan rekisteritiedot
poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kulut-
tua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän
nän tässä laissa tarkoitettu kelpoisuutensa on
päättynyt. Jos määräajan kuluessa aloitetaan
kuljettajaa koskeva rautatielain 80 §:ssä tarkoi-
tettu tutkinta, tietoja ei saa poistaa ennen kuin
tutkinta on päättynyt

47 a §

Tietojen luovuttaminen lisätodistusrekisteristä

Lisätodistusrekisteriin tallennettuja tietoja
saa salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä
luovuttaa toimivaltaisille suomalaisille viran-

omaisille ja muun jäsenvaltion rautatie- ja on-
nettomuustutkintaviranomaiselle, jos se on tar-
peellista rajat ylittävän toiminnan johdosta. Tie-
tojen luovutuksen on oltava välttämätöntä luo-
vutuksen saajalle laissa tai sen nojalla säädetty-
jen tai määrättyjen taikka Euroopan unionin
lainsäädännössä säädettyjen tehtävien tai vel-
voitteiden hoitamiseksi. Rekisteröidyille tietoja
luovutetaan siten kuin henkilötietolaissa sää-
detään.

Tietoa pyytävän on pyydettävä tieto kirjalli-
sesti tai sähköisesti ja perusteltava pyyntönsä.
Rekisterinpitäjän on luovutettava pyydetty tie-
dot viipymättä. Rekisterinpitäjän ja tietojen vas-
taanottajan on tietojen luovuttamisen yhteydes-
sä huolehdittava asianmukaisesta tietojen suo-
jauksesta.

47 b §

Rekisterinpitäjän konkurssi

Jos lisätodistusten rekisterinpitäjä asetetaan
konkurssiin, sen toimintaa jatkava uusi toimin-
nanharjoittaja vastaa lisätodistusrekisterin sisäl-
tämien tietojen säilyttämisestä.

Jos kukaan ei jatka konkurssiin menneen re-
kisterinpitäjän toimintaa, lisätodistusrekisterin
tietojen säilyttämisestä vastaa Liikenteen turval-
lisuusvirasto.

48 §

Valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää luetteloa
hyväksymistään oppilaitoksista, kertaus-
kouluttajista, tutkinnon vastaanottajista sekä
30—32 §:ssä tarkoitetuista asiantuntijoista.
Viraston on julkaistava luettelot ja pidettävä ne
ajan tasalla.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi suorittaa
valvontatehtävänsä ennakkoilmoituksen perus-
teella tai ennalta ilmoittamatta. Virasto voi käyt-
tää valvonnassa apunaan asiantuntijaa, jos se on
valvonnan toimittamiseksi tarpeellista. Asian-

tuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (493/1995) 40 §:ssä.

49 §

Terveystilaa ja psykologista soveltuvuutta koskevat ilmoitukset

Epäillessään, että 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitava ei täytä terveydelle asetettuja vaatimuksia, 31 §:ssä tarkoitettun työterveyshuollon ammattihenkilön on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta 30 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijalääkärille. Jos työterveyshuollon ammattihenkilö epäilee, että liikenneturvallisuustehtävää hoitavalla ei enää ole 21 §:n 1 momentin mukaisia psykologisia valmiuksia tehtäviensä hoitamiseksi, ammattihenkilön on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta 32 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijapsykologille. Työterveyshuollon ammattihenkilön on annettava henkilön suostumuksella asiantuntijalääkärille tämän terveydentilaa sekä vastaavasti asiantuntijapsykologille psykologista soveltuvuutta koskevat kaikki asian arvioimista varten tarpeelliset tiedot.

Todetessaan, että 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitava ei täytä terveydentilavaatimuksia, asiantuntijalääkärin on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Jos asiantuntijapsykologi toteaa, että liikenneturvallisuustehtävää hoitavalla ei enää ole 21 §:n 1 momentin mukaisia psykologisia valmiuksia tehtäviensä hoitamiseksi, hänen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava siitä virastolle. Ilmoituksessa ei saa olla muita tietoja.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemistä ilmoituksen kohteena olevalle on kerrottava velvollisuudesta tehdä ilmoitus sekä terveydentilan ja psykologisten valmiuksien vaikutuksesta hänen toimintakykynsä.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

50 §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa toiminnanharjoittajalle tai muulle tässä laissa tarkoitettulle toimijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä toimii tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti.

Varoitus voidaan antaa, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

Huomautus voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti.

51 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tehostekeinoihin

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä toiminnanharjoittajan tai muun tässä laissa tarkoitettun toimijan korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä sekä asettaa sille velvoitteen toimia tämän lain tai sen nojalla säädetyn mukaisesti taikka kieltää toimenpiteen, jos asianomainen toimii huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Virasto voi asettaa uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan antamansa määräyksen tai asettamansa kiellon tehosteeksi siten kuin uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Liikenneturvallisuuskoulutusta antavan oppilaitoksen tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut hyväksyntä on sellaisenaan voimassa hyväksynnän voimassaoloajan, kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 2013, jonka jälkeen oppilaitoksella on oltava Liikenteen turvallisuusviraston 23 §:n 1 momentin mukaisesti antama hyväksyntä.

EV 149/2012 vp — HE 132/2012 vp

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2012
